

Wilhelmus a Brakel

Van de besluiten Gods in het algemeen

Vertoont hebbende de beginselen, waaruit God gekend wordt, en hoedanig God is in Zijn Wezen, Eigenschappen en Personen, zo begeven wij ons tot de beschouwing van de werken Gods naar buiten. Deze kan men aanmerken óf in hun begin, óf in de uitwerking.

- De werken Gods in hun begin zijn de besluiten Gods, zo in 't algemeen, als in 't bijzonder de eeuwige verordining des mensen, nopens zijn eeuwige staat, alsmede de raad des vredes, of het verbond van de verlossing, in 't welk zich de Zoon stelt tot Borg van de uitverkorenen.
- De werken Gods in de uitwerking zijn óf van de natuur, welke zijn de Schepping en de Voorzienigheid, óf van de genade, zijnde de uitvoering van het grote werk van de Verlossing.

Wij beginnen met de Besluiten Gods, een zaak, waarin uitnemende troost, vergenoeging, rust en blijdschap ligt voor een gelovig kind Gods.

God is in Zichzelf algenoegzaam. Hij had niet nodig schepselen te maken; het schepsel brengt Hem noch heerlijkheid, noch gelukzaligheid aan; maar 't heeft de Heere behaagd schepselen te maken om hun Zijn goedheid mee te delen, en daarin gelukkig te maken. God, zullende schepselen maken, neemt bij Zichzelf een eeuwig voornemen en besluit, wat, hoedanig, waar, wanneer ieder schepsel zal zijn, wat het zal doen, en wat ieder zal ontmoeten. De zaken zelf weten wij uit het Woord van God, maar de wijze hoe God besluit, is voor ons verborgen; wij zien ze van achteren, en niet van voren; wij spreken daarvan op menselijke wijze, en verstaan het op een Gode betamelijke wijze.

Door velen niet erkend

II. De Socinianen en Remonstranten, ziende de gebeurlijkheid [toevalligheid] van de dingen, alsmede, dat de mens vrijwillig doet hetgeen hij doet, Zijn gereed om alle dingen, en bijzonder de mens, van onder de regering Gods te onttrekken, en kunnen niet zien, hoe dat God alles zo vast besloten zou hebben. Waar zou (zo spreken zij) dan de gebeurlijkheid van de zaken, en waar dan de vrijheid van de wil des mensen blijven, waartoe zou dan bidden, vermanen en arbeidzaamheid dienstig zijn, en hoe zou men dan God bevrijden van oorzaak van de zonde en van de verdoemenis des mensen te zijn, en zou dan de mens zelf niets tot zijn zaligheid toedoen,

dan mocht hij alles wel opgeven, en op riemen laten drijven; daarom ontkennen zij dat God zo'n besluit over alles, en alle bijzondere zaken van eeuwigheid genomen heeft.

Wij daarentegen staande in de waarheid, houden zodanig een besluit volgens Gods Woord vast, belijden het en maken er een heilig gebruik van. Om deze waarheid aan een ieder klaar te maken, zullen wij ze in haar natuur en hoedanigheden voorstellen, deze uit Gods Woord bevestigen, de bedenkingen beantwoorden, en dan de zaak tot beoefening aandringen.

Met verscheiden woorden uitgedrukt

III. Wij beginnen met het Woord. De Schrift, lerende dat God alle dingen geschapen, heeft, onderhoudt en regeert naar een tevoren bij Zichzelf genomen besluit, heeft verscheiden woorden, waarmee zij dit eeuwig besluit uitdrukt en voorstelt; zoals:

1. Besluit. Psalm 2:7. *Ik zal van het besluit verhalen.* Lukas 22:32. *De Zoon des mensen gaat wel heen, gelijk besloten is.*
2. Bescheiden, Job 23:14. *Hij zal volbrengen, dat over mij bescheiden is.*
3. Bepaalde raad en voorkennis, Hand. 2:23. *Deze, door de bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde.* Hand. 4:28. *Om te doen al wat uw hand, en uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou.*
4. Raad des wils en des welbehagens, Jes. 46:11. *Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al mijn welbehagen doen.* Eféze 1:11. *Die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil.*
5. Voornemen, Rom. 8:28. *Degenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn.* Eféze 1:9. Ons bekendgemaakt hebbende de verborgenheid van Zijn wil naar Zijn welbehagen, dat Hij voorgenomen had in Zichzelf. Deze teksten geven ons niet alleen te kennen de verscheiden benamingen van het besluit, maar bevestigen meteen, en dat overtuigende, de waarheid van de zaak, dat God van eeuwigheid een besluit genomen heeft, waarnaar alles in de tijd uitgevoerd wordt.

Alle menselijkheid daarvan geweerd

IV. Als de mensen een besluit nemen, dan bezien zij de zaken eerst van alle kanten, of het wel doenlijk is, wat daartegen, wat daarvoor zou zijn. Zij kunnen de zaak dikwijls niet doorzien, staan in twijfeling tussenbeide, en moeten het besluit nemen naar de zaken die voorkomen, en dergelijke. Maar al die onvolmaaktheden zijn ver van de alwetende, alleen wijze, almachtige en onveranderlijke God; des Heeren wegen zijn niet als onze wegen. Wij kunnen niet opklimmen, hoe God een besluit, een raad, en voornemen neemt; maar wij weten dat het zo is, en dat de menselijke benamingen ons te kennen geven de ondoorgrondelijke wijsheid en onwrikbare vastigheid van het voornemen Gods, en van het gehele bestel over alles, wat er zijn en geschieden zal.

Beschrijving

Wij verstaan door het Besluit Gods, een eeuwig, vrijwillig, alwijs, onafhankelijk en onveranderlijk voornemen Gods, over alles en over iedere zaak, die geschieden zou, en hoe die geschieden zou in de tijd.

V. Vóór de schepping van de wereld was er alleen eeuwigheid, geen stof, geen lichaam, geen gedaanten, of wat men ook verzinnen of noemen mag. God, in de eeuwigheid wonende, heeft voorgenomen een wereld te scheppen, die met zulke schepselen te vervullen, die zo te

onderhouden en te besturen, ieder zijn plaats en al wat hij doen, en wat hem ontmoeten zal, bestemmende en bepalende. Dit besluit is de eerste oorzaak en Exempel of voorbeeld, waaruit en waarnaar de zaken in de tijd én Zijn én geschieden, en ook zo zijn en zo geschieden, en niet anders. Mensen drukken zich eerst een denkbeeld of gedaante in van zaken, die zij maken willen, door af- en toedoen van dingen, die zij tevoren in hun begin, of ten dele, of geheel gezien hadden; maar in God wordt geen beeld of gedaante van de zaken ingedrukt, waarnaar Hij, hetgeen Hij maken wilde, zou vormen; God drukt ze zelf uit. Het besluit Gods is het uitdrukken voorbeeld, en de zaken het uitdrukken. Het besluit Gods is niet enig toeval in God, maar de besluitende God Zelf; 't is een inblijvende daad van Gods wil.

Eeuwig

VI. Het besluit Gods is van eeuwigheid. God neemt geen besluit telkens als de zaken voorhanden zijn, dat is mensenwerk; maar eer daar iets was, voordat Hij de wereld schiep, verordeneerde Hij alle zaken, die Hij in de tijd zou voortbrengen, waar en wanneer iedere zaak zou zijn, door welke middelen alles zou uitgevoerd worden, wat ieder zou doen, wat ieder zou gebeuren van het begin tot het einde; dit zegt de Schrift uitdrukkelijk; zie Hand. 15:18, *Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend*. Omdat God alle dingen, die in de tijd zullen zijn, daarom kent, omdat Hij ze besloten heeft, waardoor zij uit de staat van kunnen zijn door Gods Almachtigheid, komen in de staat van zullen zijn door de wil Gods, zo is 't zeker, dat gelijk God ze van eeuwigheid kent, dat Hij ze ook van eeuwigheid besloten heeft. Eféze 1:4. *Die ons uitverkoren heeft in Hem, vóór de grondlegging der wereld*. 2 Tim. 1:9. *Maar naar Zijn eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus vóór de tijden van de eeuwen*.

Vóór de tijd te zijn, sluit alle tijd uit; vóór de tijd was er maar eeuwigheid; als men denkt: hoe lang vóór de tijd nam God het besluit, zo is men, al eer men 't weet met zijn gedachten in de tijd. In de eeuwigheid is geen hoe lang, geen vóór en na; de eeuwigheid is voor ons tijdelijke mensen onbevattelijk. Zijn dan de besluiten vóór de tijd, zo zijn ze van eeuwigheid.

In de uitvoering van de zaken is een hoe lang, is een vóór en na, en dat vóór en na heeft God ook van eeuwigheid besloten, door een enkele daad van Zijn wil. God Zelf is wel in orde en natuur vóór het besluit, maar niet in tijd, want 't is eeuwigheid, gelijk ook zelfs bij de schepselen de oorzaken niet altijd in tijd eerder Zijn dan de gevolgen. Men moet ook het besluit onderscheidenlijk aanmerken, of ten opzichte van de besluitende God, zo is het een enkele daad, of ten opzichte van de besloten zaken, dan zijn ze zo velerlei, als er zaken zijn, over welke het besluit gaat.

Vrijwillig

VII. Het besluit Gods is in alle opzichten geheel vrijwillig, zonder enige dwang of enige inwendig of van buiten aankomende noodzakende oorzaken: 't is alles naar Zijn vrij welbehagen. De verborgenheid van Zijn wil naar Zijn welbehagen, Eféze 1:9. *Naar de raad van Zijn wil*. Vers 11. Nooddwang en vrijwilligheid kunnen niet samengaan, maar noodzakelijk en vrijwillig komen zeer wel bij elkaar. Noodzakelijk is Gods Wezen willende; maar dat die wil zich uitstrekt tot zaken buiten Hem, om die te scheppen en te regeren, dat dit dus en dat zo zal zijn, dat deze dit en gene dat zal ontmoeten, dat de ene rijk en de andere arm zal zijn, dat de ene hier en de andere daar zal wonen, dat is enkele vrijwilligheid. God had kunnen besluiten niets te scheppen; en willende scheppen en regeren, kon Hij iedere zaak dus of anders scheppen, iedere zaak dit of wat anders doen bejegenen. Indien een pottenbakker macht heeft over Zijn leem, uit enkel vrije wil dus- of zodanig vat te maken; indien een vader macht heeft om Zijn huis toe te rusten zo hij wil, het ene hier te plaatsen en het andere daar; zou dan de soevereine Heere van

alles geen vrijheid hebben over Zijn leem en over al Zijn schepselen naar Zijn welbehagen te beschikken? Zou iemand Hem, die almachtig is, kunnen verhinderen, zodat Hij Zich naar de rang van 't werk zou moeten regelen? Zou iemand kunnen zeggen: Waarom hebt Gij het dus en niet anders besloten? Zou enig schepsel Hem kunnen noodzaken dus of zodanig een besluit te nemen? In 't geheel niet. Zijn vrij welbehagen bestelt het zo, en daarom zal 't zo zijn, en 't is alles goed, omdat Hij het zo wil. 't Is een zaligheid voor een schepsel dit te erkennen, goed te keuren en ook zo te willen.

Wijs

VII. God heeft alles besloten met een eeuwige, oneindige en onnaspeurlijke Wijsheid. Als mensen wat vreemds en buitengewoons maken, staat men verwonderd en zegt: hoe heeft een mens dat alles zo kunnen verzinnen, en evenwel had hij het niet van eerst tevoren bedacht, maar hij had van 't een en 't ander enig beginsel gezien, of in dieren, of in levenloze schepselen, of in mensenwerk, en door wat af- of toe te doen, of te verplaatsen en in een andere orde te schikken, had hij Zijn kunstwerk zo uitgedacht. *Maar wie heeft de Geest des Heeren bestuurd en wie heeft Hem als Zijn raadsman onderwezen?* Jes. 40:13. *Hij die de alleen wijze God is*, 1 Tim. 1:17. *Wiens verstand geen getal is*, Psalm 147:5. *Die alles met wijsheid gemaakt heeft*, Psalm 104:24. *Die heeft ook alles tevoren met wijsheid verordineerd en besloten.* Rom. 11:33. *O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods! hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!*

Absoluut

IX. De besluiten Gods Zijn onafhankelijk, absoluut, zonder enige voorwaarde, die van de tweede oorzaken afhangen zou. Iedere zaak is vast besloten, zal zeker komen, zo een en geen anderen uitslag en einde hebben; zo zal 't zijn, en niet anders. God heeft wel besloten, dat veel dingen door onderoorzaken en middelen zullen uitgevoerd worden, doch die onderoorzaken zijn geen voorwaarden van het besluit, alsof God de zaak onder die voorwaarden had vastgesteld, en alsof die voorwaarden, zo ze niet nagekomen werden, het besluit zouden kunnen veranderen, en alsof die voorwaarden gelaten waren in de macht van het schepsel of aan een geval; maar de middelloorzaken zijn alleen middelen in de uitvoering, en zijn alzo zeker en vast besloten als het einde door die middelen uit te voeren, hoe onzeker of gebeurlijk die ook zijn ten opzichte van de tweede oorzaken, omdat de gebeurlijkheid is ten opzichte van de schepselen, en niet bij God.

De vraag is: *Of God veel zaken onder een voorwaarde besloten heeft, zodat de uitslag hangt aan het vervullen of niet vervullen van de voorwaarde, welke voorwaarde zou Zijn in de macht en vrije wil van de mens?*

De Socinianen, Remonstranten en Jezüieten zeggen ja, wij neen. Want:

God is alles voorwetende en almachtig

1. Zo God een zulk voorwaardelijk besluit nam, zo moest het zijn, of omdat Hij niet anders kon, omdat Hij verhinderd zou kunnen worden Zijn besluit uit te voeren; of omdat Hij niet anders wilde, en het volbrengen van de voorwaarde, of niet volbrengen geliefde te stellen in de macht van de mens. Het eerste kan niet zijn, omdat God almachtig is, en die almacht ook te werk stelt in het uitvoeren van Zijn besluit. Jes. 14:27. *De Heere der heerscharen heeft het in Zijn raad besloten, wie zal het dan breken?* Het tweede kan ook niet zijn, omdat God een schepsel niet kan

onafhankelijk van Hem doen zijn, en het schepsel niets kan werken zonder Zijn invloed en besturing. Filip 2:13. *Het is God, die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen.*

Uitvlucht. De natuur van de mens laat niet toe, dat God een besluit zou nemen over zaken, waarin de vrije wil des mensen te pas komt, omdat God des mensen wil zo geschapen heeft, dat die niet gedwongen kan worden, maar altijd de vrijheid behoudt om iets te willen doen of niet te willen doen. God kon wel een besluit maken, om die of die mens zalig te maken zonder enige voorwaarde, hij leefde dan ook zo hij leefde; maar als God een mens tot zaligheid verkiest, die geloven en zich bekeren zal, dan kan dat niet geschieden dan onder een voorwaarde, die aan de vrije wil hangt, om te willen geloven, en om zich te willen bekeren, of niet.

Antwoord.

- (a) De vrijheid van de wil bestaat niet in onverschilligheid, om iets te doen of te laten, maar in vanzelfsheid om 't geen hij doet, met eigen oordeel en genegenheid te doen.
- (b) Vrijheid van onverschilligheid, en van vanzelfsheid, is niet onafhankelijk van God. God doet de mens willen. Hij werkt het willen. Hij formeert het hart van alle mensen, Psalm 33:15. *Hij neigt het hart zelfs van koningen als waterbeken tot al dat Hij wil*, Spr. 21:1. *Hij, die de mens de wil heeft gegeven, kan die hem niet een goeden wil teruggeven, als Hij wil?*
- (c) Het geloof en de bekering Zijn geen voorwaarden op welke het besluit gemaakt is; maar het Zijn middelen, die God zowel als het einde besloten heeft, om door die het einde uit te voeren: dus raakt de uitvlucht niet en maakt het bewijs niet krachteloos.
- (d) Indien het besluit Gods afhing van iets, dat van Hem niet afhing, dan hing de Schepper af van het schepsel.

2. Is geschied naar Gods welbehagen

Het besluit Gods is genomen enkel naar Zijn welbehagen; dus kan het niet genomen Zijn op enige voorwaarden. Matth. 11:26. *Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U.* Efése 1:5. *Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus in Zichzelf, naar 't welbehagen van Zijn wil.* Dit welbehagen voert God ook onweersprekelijk uit. Jes. 46:10. *Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al mijn welbehagen doen.* Hoe kan er dan een voorwaarde zijn, van welke het besluit Gods zou afhangen? Het zou strijden tegen de soevereiniteit, wijsheid en almachtigheid Gods.

3. Is onveranderlijk

Al de besluiten Gods Zijn onveranderlijk. Rom. 9:11. *Opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve.* Mal. 3:6. *Ik, de Heere, worde niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs! niet verteerd.* Jak 1:17, 18. *Bij Wien geen verandering is, of schaduw van omkering. ... Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaad.*

Nu, al wat van een voorwaarde afhangt, welke niet besloten is, en in des mensen eigen kracht en vrije wil is om te doen of niet te doen, gelijk partijen willen, dat is geheel en al veranderlijk; dus hangt het onveranderlijke besluit Gods niet af van enige voorwaarde. God verandert Zijn besluit niet naar de verandering des mensen, maar alle veranderingen des mensen geschieden naar het onveranderlijke besluit Gods, die door de veranderingen des mensen onveranderlijk uitvoert de samenhang, die Hij besloten heeft tussen het middel en het einde, tussen de zonden en de straffen, tussen de Godzaligheid en de zaligheid.

X. Tegenwerping 1. Spr. 1:25, *En hebt al Mijn raad verworpen.* Lukas 7:30, *Maar de Farizeeën en de Wetgeleerden hebben de raad Gods tegen zichzelf verworpen.* Waaruit blijkt, dat de mensen de raad

Gods kunnen verwerpen, Zijn besluit krachteloos maken: waaruit dan volgt dat Gods besluiten onder voorwaarde genomen zijn.

Antwoord.

Het woord *raad* betekent in die plaatsen niet het besluit Gods, 't welk ook raad genoemd wordt, maar de aanrading door bevel met beloften en bedreigingen bekleed, voorgesteld, gelijk uit de teksten zelf blijkt. Spr. 1:25 wordt er bijgevoegd: *en Mijn bestraffing niet gewild*. De raad was, vs. 22, 23, *bekeert u*; dat werd voorgesteld met bestraffing, *keert u tot Mijn bestraffing*; en met beloften: *Ik zal Mijn Geest ulieden overvloedig uitstorten*. Deze aanrading hadden ze niet gehoorzaamd.

Lukas 7:30 is hetzelfde. Johannes de Doper en de Heere Jezus hadden hun vermaand tot bekering; want Johannes predikte de doop der bekering, zeggende, dat zij geloven zouden in Degene, die na hem kwam. Hand. 19:4. Van deze vermaning waren zij ongehoorzaam, dat was, de raad, dat is, aanrading te verwerpen, gelijk blijkt uit het bijgevoegde, van hem niet gedoopt zijnde.

Tegenwerping 2. In Gods Woord Zijn veel voorwaardelijke beloften en bedreigingen; omdat nu alle beloften en bedreigingen vloeien uit een besluit van God, zo Zijn er dan ook voorwaardelijke besluiten. Zie het eerste onder veel teksten: Jes. 1:19, 20. *Indien gij willig zijt en hoort, zo zult gij het goede van dit land eten. Maar indien gij weigert, en weerspanning zijt, zo zult gij van het zwaard gegeten worden*. Jer. 17:24, 25, 27. *Het zal dan geschieden, indien gij vlijtig naar Mij zult horen. . . Zo zullen door de poorten van deze stad ingaan koningen en vorsten. . . Maar indien gij naar Mij niet zult horen ... zo zal Ik een vuur in haar poorten aansteken*, enz.

Antwoord.

Dat in het Woord veel voorwaardelijke beloften en bedreigingen zijn, en dat die voortkomen uit een besluit van God, is een bekende waarheid, die wij gaarne omhelzen; maar wij ontkennen het gevolg, dat daarom, daar ook voorwaardelijke besluiten zijn; dat hangt niet te samen; want daaruit volgt alleen, dat God besloten heeft zodanige voorwaardelijke beloften en bedreigingen te doen, en dat God besloten heeft zo'n samenhang van de zaken te doen zijn, dat het de goeden wèl, en de bozen kwalijk zal gaan; en dat iemand goed wordt, zich bekeert, en gelooft, dat is het werk van God. God bekeert. Jak 1:18. God geeft het geloof, Eféze 2:8. God werkt het willen en het werken, Filip 2:13. *Zonder Mij kunt gij niets doen*, Joh. 15:5.

Het besluit naast deze is volstrekt zonder enige voorwaarde, namelijk, de uitverkorenen door de weg van bekering en geloof tot de zaligheid te brengen, en de anderen om hun zonden te verdoemen. Het besluit is volstrekt, maar de uitvoering is door middelen, die zo zeker besloten Zijn als het einde.

Tegenwerping 3. God wordt gezegd Zijn besluit te veranderen als de voorwaarde niet vervuld wordt; dus was het besluit voorwaardelijk. Het eerste is te zien, 1 Sam. 2:30. *Ik had wel klaarlijk gezegd: uw huis en uws vaders huis zouden voor Mijn aangezicht wandelen tot in eeuwigheid; maar nu spreekt de Heere: dat zij verre van Mij! want die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden*. 1 Sam. 13:13, 14. *De Heere zou nu uw rijk over Israël bevestigd hebben tot in eeuwigheid. Maar nu zal uw rijk niet bestaan*.

Antwoord.

In deze teksten is geen gewag van het besluit Gods; maar hier wordt gesproken van de uitvoering des besluits. God maakt geen besluit in de tijd als de zaken daar zijn; maar het besluit is van eeuwigheid gemaakt. Hand. 15:18; Eféze 1:4. Dus hangt dat niet af van een voorwaarde, die in de tijd geschiedt. Hier wordt alleen getoond de samenvoeging van zonden en straffen, van Godzaligheid en zegen; deze stelt de Heere voor als middelen om de mens te overtuigen van

Zijn plicht, en van Gods rechtvaardigheid in het straffen, als hij zijn plicht niet doet; alsmede als middelen om de uitverkorenen daardoor tot Godzaligheid te leiden, en hen daarop de verordene zaligheid te geven. *Ik had gezegd*, dat is, beloofd onder de voorwaarde van gehoorzaamheid. "Gij hebt niet gehoorzaamd, en Ik heb u zo'n gehoorzaam hart niet willen geven, waartoe Ik niet verplicht was en Ik had besloten het u niet te geven; dus zult gij ook de beloften niet verkrijgen."

Is onveranderlijk

XL Het besluit Gods is onveranderlijk. Indien God van besluit veranderde, dat zou zijn, óf omdat God na het genomen besluit zag, dat het niet goed was, en dat iets anders beter was; óf omdat Hij door het ene of het andere verhinderd werd Zijn besluit uit te voeren; geen van beide kan van God gezegd worden; niet het eerste, want Hij is de alleen-wijze God; niet het laatste, want Hij is de Almachtige. dus staat het vast, dat er geen oorzaak van verandering des besluits kan zijn. Dit geeft de Schrift te kennen in veel plaatsen; zie alleen deze:

- Mal 3:6. *Ik, de HEERE, word niet veranderd.*
- Jak 1:17. *Bij wie geen verandering is.*
- Jes. 14:27. *De HEERE der heirscharen heeft het in Zijn raad besloten, wie zal het dan breken?*
- Jes. 46:10. *Mijn raad zal bestaan.*
- Rom. 9:11 *Opdat het voornemen Gods, dat naar verkiezing is, vast bleve.*
- Hebr. 6:17. *Waarin God, willende de erfgenamen der belofenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid zijns raads.*

Tegenwerping. *God wordt wel gezegd berouw te hebben, Zijn beloften of bedreigingen niet te vervullen: nu anders te gebieden dan tevoren, Zijn handelingen te veranderen.*

Antwoord.

Maar nooit wordt het gezegd van de besluiten Gods. Die spreekwijzen tonen alleen de verbinding van de zaken met de voorwaarde, 't zij uitgedrukt of ingewikkeld, welke God in iedere zaak vast heeft besloten te stellen of te gebieden, en toe te laten, dat de godlozen die door hun boosheid niet volbrengen en daarop de beloofde zegen niet verkrijgen, maar de gedreigde straffen deelachtig te worden; en zelf uit te werken, dat de uitverkorenen de voorwaarde volbrengen, en alzo de verordene zegeningen verkrijgen.

Gaat over alles en over iedere bijzondere zaak

XII. Gezien hebbende de hoedanigheden van het besluit, is te overwegen over welke zaken het besluit gaat. Het gaat over alle zaken in 't gemeen, en over iedere zaak in 't bijzonder; geen zaak, geen werk, geen ontmoeting, geen uitkomst uitgenomen, 't zij groot of klein, 't zij goed of kwaad; 't zij dat naar de gewone loop van de natuur zeker geschiedt, of 't geen ten opzichte van de tweede oorzaken gebeurlijk is, en bijgeval geschiedt, of die door de vrije wil des mensen uitgevoerd wordt als oorlogen of van hun uitslag, de huwelijken en alle hun toevallen, de tijden en plaatsen van onze woningen, de geboortedag en sterfdag; in één woord alles, ieder engel, ieder levenloos schepsel in hemel en op aarde, ieder mens, iedere daad, iedere uitkomst, en alles wat er is, onder wat Naam het ook voorkomt; 't is alles op die tijd en plaats, en 't geschiedt alles naar een vast en onwrikbaar besluit, het ene om het te doen en uit te voeren, het andere om het toelatende te besturen. Dit is het dat overal in de Schrift geleerd wordt.

Dit blijkt:

1. Uit het woord *alles*. Teksten die in 't gemeen alles insluiten.

- Hand. 15:18. *Gode Zijn alle Zijn werken van eeuwigheid bekend.*
  - Eféze 1:11. *Die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil.*
- Het woord alle sluit alles in; geen zaak is dan uitgenomen.

2. Uit aantekening van veel bijzondere zaken, plaatsen en tijden. Kruis, zegeningen, verkiezing en verwerping, en vrije wil.

- a. Plaatsen, die dit van bijzondere zaken zeggen. Als de *plaatsen en tijden* van eens ieders woonplaats. Hand. 17:26. *Bescheiden hebbende de tijden, tevoren verordend, en de bepalingen van hun woning.*
  - b. Alle wederwaardigheden, die de mens ontmoeten. Job 23:15. *Hij zal volbrengen, dat over mij bescheiden is.*
  - c. De zegeningen, die over de uitverkorenen zullen uitgestort worden. Eféze 1:5, 9. *Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen. Ons bekend gemaakt hebbende de verborgenheid van Zijn wil, naar Zijn welbehagen, dat Hij voorgenomen had in Zichzelf.*
  - d. Het verkiezen en verwerpen van personen en naties. Rom. 9:11-13. *Opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken, maar uit de roepende. Zo werd tot haar gezegd: De meerdere zal de mindere dienen. Gelijk geschreven is: Jakob heb Ik lief gehad, en Ezau heb Ik gehaat.*
  - e. Hetgeen door de vrije wil des mensen uitgevoerd wordt, gelijk blijkt uit al hetgeen de mensen Christus hebben aangedaan. Lukas 22:22. *De Zoon des mensen gaat wel heen, gelijk besloten is, doch wee die mens, door welke Hij verraden wordt!* Hand. 2:23. *Deze, door de bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt gij genomen, enz. Hand. 4:27. Want in der waarheid Zijn vergaderd tegen uw heilig Kind Jezus, welke Gij gezalfd hebt, beiden Herodes en Pontius Pilatus, met de Heidenen en de volken Israëls; om te doen al wat uw hand en uw raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou.*
  - f. Het huwelijk. Gen. 24:44. *Dat deze die vrouw zij, die de HEERE aan de Zoon van mijn heer is toegewezen.* Matth. 19:6. Hetgeen dan God samengevoegd heeft.
- g. XIII. De tijd, plaats, wijze en omstandigheden van de dood van elk mens is bepaald.
- Dit zegt de Schrift uitdrukkelijk. Job 14:5, *Omdat zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is, en Gij zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal.* Job spreekt van alle mensen, van zeker getal van de dagen en maanden, dat dit getal bestemd is, dat daartoe niet een maand of dag zal toegedaan worden, dat is, dat hij niet langer dan die bestemde tijd zal leven. Psalm 39:5, 6, *HEERE! maak mij bekend mijn einde, en welke de mate van mijn dagen zij, dat ik wete, hoe vergankelijk ik zij. Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld.* David spreekt niet van de korthed van het leven van alle mensen in 't gemeen; maar in het bijzonder, dat God Zijn leeftijd een mate gesteld heeft, zolang en niet langer, dat het als met een handbreed afgepaald was, zodat Zijn leven een kort bepaald tijdje was. Hand. 17:26. *Bescheiden hebbende de tijden tevoren verordend.*
  - God Zelf neemt het leven des mensen weg op Zijn tijd, gelijk Hij ieder mens Zijn geboortedag stelt. God heeft leven en dood in Zijn hand, God nu werkt alles naar Zijn bepaalden raad, Hand. 2:23. *Naar de raad zijns willens,* Eféze 1:11. Zo is dan Zijn leeftijd bepaald. Psalm 31:16. *Mijn tijden Zijn in uw hand.* Psalm 90:3. *Gij doet de mens terugkeren tot verbrijzeling.* Psalm 76:12, *Die de geest der vorsten als druiven afsnijdt.* 1 Sam. 2:6. *De Heere doodt en maakt levend.*
- Ja, zelfs als iemand door een gehele toevallige wijze komt te sterven, zo is dat nochtans Gods bestuur. Die in 't voorbijgaan door de van de steel afgeschoten bijl gedood wordt, doet God de hand des houthouwers ontmoeten, Ex. 21:13. God bepaalde Achabs leeftijd, hoewel hij

door een pijl bijgeval van de schutter getroffen werd, 1 Kon 22:28, 34. Bepaalde God niet de leeftijd van de eerste wereld? Van de honderd vijf en tachtig duizend in 't leger van Sanherib?

XIV. Tegenwerping 1. Het lang of kort leven hangt af van het goed of kwaad gedrag des mensen, en God verlengt of verkort daarnaar Zijn leven. Zo is dan Zijn dood niet vast bepaald. Ex. 20:12. *Opdat uw dagen verlengd worden.*

Antwoord.

Dit verlengen van de dagen is niet ten opzichte van Gods besluit, 't welk een ieder Zijn eindpaal gesteld heeft; maar het zegt de samenhang, die God gemaakt heeft tussen Godzaligheid en zegening, beide van God besloten, 't een als het einde, 't ander als het middel, 't welk God Zelf in hen werkt.

Tegenwerping 2. Psalm 55:23. *De mannen des bloeds en bedrogs zullen hun dagen niet ter helft brengen. dus is er geen vast besluit over des mensen dood.*

Antwoord.

Indien deze plaats ziet op het besluit Gods, zo is er een zekere tijd van het leven immers bepaald; want daar een zekere helft is, is ook een zeker einde. Dus moest men besluiten, dat God wel ieder mensentijd van de dood bepaald heeft, maar dat de mens het vaste besluit Gods kan tegengaan en te niet doen, dat toch onmogelijk is, gelijk wij getoond hebben; waaruit dan blijkt, dat deze plaats niet ziet op het besluit Gods, maar op de krachten des lichaams, naar welke de mens natuurlijker wijze veel langer had kunnen leven, of het ziet ook op de inbeelding, die zij hadden van lang te zullen leven; maar dat God om hun godloosheid, volgens Zijn besluit, dat einde en middelen samenvoegt, hen in hun frisse kracht zou wegnemen. In deze zin is ook te verstaan: Pred. 7:17, *Waarom zou gij sterven buiten uw tijd?*

Tegenwerping 3. Jes. 38:5, *Zie, ik zal vijftien jaar tot uw dagen toedoen.* Waaruit blijkt, dat er geen vast besluit over de tijd des mensen leven gemaakt is.

Antwoord.

Immers hier is een bepaling van Zijn leeftijd tot vijftien jaren. God had besloten, dat Zijn sterftijd in Zijn ziekte niet zou zijn, maar vijftien jaren daarna; hoewel hij naar de gestalte des lichaams had moeten sterven, zo God hem door een wonder niet hersteld had, waarop de boodschap van de dood hem aangediend was.

Tegenwerping 4. De mens heeft Zijn leven in Zijn eigen hand. Hij kan zich verdrinken of verhangen zo dikwijls als hij wil, en alzo Zijn leven verkorten, gelijk sommigen ook doen.

Antwoord.

Als iemand dat doet, zo was deze tijd van God bepaald, alsmede, dat hij tot straf van zijn zonden zijn eigen beul zou zijn, en godloos sterven; maar als iemands tijd daar niet is, zo zal hij het niet doen, en niet willen doen, maar naar zijn vermogen zijn leven bewaren. Iemand kan zijn leven verkorten ten opzichte van zijn natuur, naar welke hij langer had kunnen leven, maar niet ten opzichte van het besluit Gods.

Tegenwerping 5. Indien ieders dood vast besloten is, en de mens voor zijn tijd niet zal sterven, zo behoeft hij geen middelen te gebruiken, niet te eten, zich in het water of vuur te werpen, in ziekte geen geneesmiddelen te gebruiken, en zo voort.

Antwoord.

God, die het einde besloten heeft, heeft ook de middelen tot het einde besloten, en zal die mens de middelen doen gebruiken, zo naar het lichaam als naar de ziel, en de mens gebruikt ze

ook gaarne; doch men doet de middelen niet gebruiken om Gods besluit te veranderen, dat dwaasheid zou zijn, maar om de raad Gods te dienen, omdat God ons het gebruik van de middelen geboden heeft. Hand. 27:31. *Indien deze in het schip niet blijven, gij kunt niet behouden worden.* Ezech. 36:37. *Daarenboven zal Ik hierom van de huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hen doe.*

Tegenwerping 6. Omdat des mensen wil geheel vrij is om iets te doen of te laten, bijna alles aan des mensen wil hangt, en daarnaar de uitslag is, en zeer veel dingen bijgeval geschieden, zo kan des mensen sterftijd en plaats niet vast besloten zijn, ja verder, zo kan daar zodanig besluit Gods over alles niet zijn; want dan moest alles door een onvermijdelijke noodzakelijkheid geschieden. Antwoord.

- (a) 't Is een dwaling, dat de vrijheid van de wil zou bestaan in iets te doen of te laten; zij bestaat niet in eveneenschap, maar in vanzelfsheid, zodat de mens alles doet met toestemming en genegenheid, en God, die de wil zodanig geschapen heeft, neigt hem zonder dwang, en overeenkomstig Zijn natuur, tot al 't geen Hij wil.
- (b) De uitslag van de zaken hangt niet aan de mens, noch aan Zijn werk, maar aan God, die de middelen geeft, en die door die beschikte middelen de uitslag naar Zijn welbehagen uitvoert. Hij geeft de een meer sterkte, wijsheid en rijkdom dan de andere. Spr. 22:2. Hij geeft de ene koning een groter leger dan de andere, en dan toont God nog dikwijls dat het in de sterkte, wijsheid, rijkdom, en het getal niet gelegen is; maar dat de gehele uitslag van Hem is. Spr. 21:31 Psalm 33:16.
- (c) Alle geval en gebeurlijkheid is ten opzichte van de mensen en de tweede oorzaken, maar niet ten opzichte van God, die alles zeker besloten heeft, en naar Zijn welbehagen zonder verhindering uitvoert, zelfs de allergebeurlijkste zaken; als: een onverhoedse doodslag, Ex. 21:12, 13; het lot, Spr. 16:33; het vallen van een musje van het dak, en het uitvallen van een haar van het hoofd. Matth. 10:29, 30.
- (d) 't Is waarheid, dat alles geschiedt door een onvermijdelijke noodzakelijkheid, maar niet door een nooddwang.
Er is een drieërlei noodzakelijkheid.
  - (1) Een inwendige, welke vloeit uit de natuur van de zaken zelf; zo brandt het vuur noodzakelijk, zo valt het zware naar beneden.
  - (2) Een noodzakelijkheid door dwang van buiten aankomende; zo trekt een man een kind tegen Zijn wil voort en brengt het, waarheen hij wil.
  - (3) Een noodzakelijkheid van afhankelijkheid en van uitkomst, 't Is noodzakelijk dat een schepsel van God afhangt in zijn werken, en dat iedere zaak zulke uitslag heeft als God wil. God alles vast besloten hebbende, voert alles naar dat besluit onweerstaanbaar uit, niet door dwang tegen de natuur der zaken, maar naar der schepselen natuur. Zodat alles noodzakelijk zo geschieden moet ten opzichte van het besluit Gods, ofschoon het ten opzichte van de tweede oorzaken gebeurlijk [toevallig] is.

Hierin is veel troost

XV. Laat dan Sociaan, Mennist, Remonstrant, Jezuïet en alle natuurlijke mensen, die God en Zijn weg niet kennen, deze waarheden verwerpen en tegenspreken, God trachten te onttronen, en de mens meester van alles maken; wij werpen terneder de overleggingen, en alle hoogte, die zich verheft, en leiden alle gedachten gevangen tot de gehoorzaamheid van Christus, 2 Kor. 10:5 en verdedigen deze leer zo troostrijk en nuttig voor de gelovigen.

XVI. De gelovigen zijn niet alle even klaar omtrent deze waarheden, schoon zij ze geloven, maar zijn dikwijls aan verzoeken onderworpen, als ze een sterke begeerte hebben tot een zaak en om haar bidden. Gaat het hun kwalijk, zijn ze in tegenspoed, dreigen of drukken hun deze of geen wederwaardigheden, bevangt hen vreeze, het besluit Gods raakt lichtelijk uit het oog, of men kan zich het besluit Gods met liefde en genoegen niet onderwerpen, en men stelt zich de Heere voor als tegen zich, en als niets te hunne goede besloten te hebben. Begeeft men zich tot het gebed, men wordt zeer verhinderd met deze gedachten: wat helpt toch mijn bidden, ik zal toch niet ontvangen, of nergens van verlost worden, dan alleen naar het besluit, en ik vreeze, dat dit toch niet ten goede over mij is. Hierdoor wordt de ijver gebroken, en het gebed wordt gestuit of wordt flauw; waaruit klaar blijkt, dat het besluit Gods ons nog niet lief genoeg is, dat men meer werkt om Gods wil te buigen tot onze begeerte, dan onze begeerte tot de wil Gods, dat God onze raad wil dienen, meer dan wij Zijn raad. Dit smart de gelovigen, en verwekt in hen veel ontroering. Zij wilden gaarne het besluit Gods geloven, daarin hun genoegen nemen, geloven dat het hun ten goede in alles is, en alle middelen en gebeden, tot verkrijging van hun heilige begeerte in 't werk stellen, om de raad Gods te dienen, die door de besloten middelen het besloten einde uitvoert; maar worden in deze zeer belet.

- (a) Sommigen uit onkunde, zijnde niet genoegzaam zo in andere als in deze waarheden onderwezen.
- (b) Sommigen uit onachtzaamheid, omdat ze zich niet gewennen deze waarheid te overdenken, en haar gemeen en eigen te maken.
- (c) Sommigen uit te sterke en te onzuivere drift tot aardse zaken.
- (d) Sommigen, omdat zij zich het Woord van God niet eigen maken, om telkens een tekst bij de hand te hebben, als ze in deze of geen gelegenheid komen.
- (e) Sommigen, omdat ze te veel hangen blijven in de middelen, naardat die voor of tegen zijn. Dit alles maakt hen duister, en geeft het ongeloof ruimte en sterkte.

XVII. Begeert gij dan nuttigheid te trekken uit deze troostrijke leer?

1. Zelfverloochening.

Ontslaat u van dat onbehoorlijk en te vast aankleven aan de aardse dingen, en werkt zeer om uw eigen zin te verloochenen, 't Aardse is immers uw deel niet, dat kan u immers niet vergenoegen? Gij hebt immers dikwijls ondervonden, dat het u niet heiliger maakt, maar dat het u alle vrede en alle vrijheid des Geestes beneemt, en u belet met blijdschap uw loop te lopen, en dat gij dikwijls van achteren gezien hebt, dat het Gods wijze goedheid was, dat Hij u naar uw begeerte niet gedaan heeft, en dat gij soms verlegen waart met het verkrijgen van uw begeerte. Waarom zou gij dan op uw begeerte zo gezet zijn? Is het niet veel beter te rusten in het besluit Gods?

2. Liefde tot de wil Gods.

Verwekt dikwijls de liefde tot Gods soevereiniteit. Wilt u wel dat God uw dienaar was om u uw dwaze begeerten te geven? Of is het uw blijdschap, dat Hij de Heere, dat Hij vrij is, dat Hij alles als Opperheer naar Zijn wil regeert, zodat niemand Zijn hand kan afslaan, of zeggen: *Wat doet Gij?* Wilt u wel dat God aan u gehouden was, en uw zin moest doen? Is 't u niet veel liever, dat Zijn wil zonder de minste krenking geschiedt én in alles, én in u, het ging dan ook zo het ging, al zou gij u en al het uwe daarbij inschieten? Dit keurt u immers goed, als u het bedaard inziet. Wel dan, verblijdt u over Zijn soevereiniteit, en geeft Hem de eer en heerlijkheid; dus zult u zoetelijk in Zijn besluit rusten, zo ten opzichte van het toekomstige en tegenwoordige, als verleden.

3. Geloof dat alles ten goede is.

Beschouwt en geloof in 't algemeen, dat God alles, wat Hij over Zijn uitverkorenen besloten heeft, tot hun nut over hen besloten heeft, zodat zij zelf het zo nuttig voor zich niet zouden kunnen bedenken of begeren; keurt deze waarheid goed, en brengt ze tot u zelf; als gij dan gelooft uw deel aan Jezus, zo zal het besluit u lieflijk zijn, gij zult daarin zoetelijk kunnen rusten, en alles gemakkelijk in des Heeren hand kunnen geven, zeggende: *Hij volbrengt over mij hetgeen Hij over mij bescheiden heeft, het zal wel zijn.*

4. De middelen te gebruiken om de raad Gods te dienen.

U weet vooraf niet wat God in deze of gene bijzondere zaak over u besloten heeft; maar dat weet u, dat God Zijn besluit door middelen uitwerkt, en dat God ons daaraan verbonden heeft. Zo iemand dan de middelen niet gebruikt, - dat God hem zal doen indien Hij de zaak besloten heeft, - die heeft zich dan niet te beklagen, als hij zijn begeerte niet verkrijgt, want 't is zijn eigen schuld. *Gij hebt niet, omdat gij niet bidt*, Jak 4:2. De belofte is: *Bidt, en u zal gegeven worden*, Matth. 7:7. *Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen*, Psalm 81:11. Wacht u voor kwade middelen te gebruiken, want dat is niet op Gods besluit te zien, maar het van de middelen te verwachten; maar gebruikt goede middelen, en die zo, om de raad Gods te dienen, maar niet om die te veranderen; en zijt dan in de uitslag onbezorgd en stil, wetende dat de zaak zodanige uitslag zal hebben, als God in Zijn raad u ten goede besloten heeft; zo doende, zult gij veel verzoeken ontvluchten of te boven komen, en gij zult een stil gemoed bewaren.

XVIII. Deze waarheid vaststellende, gelovende, en u door veel overpeinzingen daaraan gewennende, zo zult gij in alle voorvallen wèl gewapend en sterk zijn, de begeerten zullen heilig, de bekommelingen gematigd, en het gebruik van de middelen zal vrij en voorzichtig zijn.

- Doen zich veel kwaden op, dreigt of drukt armoede, schade, schande, verwoestingen door vijanden, hongersnood, pest, verlies van het zijne, de zijnen, of van zijn eigen leven; dit besluit maakt stil, want het komt niet van mensen, maar van God naar Zijn eeuwig raadsbesluit, dat noch gij veranderen wilt, noch iemand veranderen kan, en dat besluit is ten goede over u, al kunt gij het van tevoren niet zien; dus zult u niet vrezen, al keerde het alles onderste boven.
- Zijt gij begerig naar een zaak, de overdenking van dit besluit zal uw begeerte niet wegnemen, maar heiligen, zodat men te vrijer tot God durft gaan in het voorstellen van Zijn begeerte; of men zal met een heilige onderwerping zich alleen voor de Heere neerbuigen, zeggende: *Uw wil geschiede?* Zonder sterk te durven dringen op het verkrijgen van deze, maar onze begeerte zal in de wil Gods verslonden worden.
- Dan zal het zich ook ras opdoen, of men enige onzuivere begeerte heeft, en die zal terstond worden gesmoord; en men zal nooit kwaad willen doen, opdat het goede daaruit kome, maar het alles uit Zijn hand in de hand des Heeren geven, en daarmee tevreden zijn, en de Heere in alles danken, zeggende: *Uit Hem, en door Hem, en tot Hem Zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in van de eeuwigheid. Amen.* Rom. 11:36.